

ft, of haar oortgen zakelijk be- in de objectieve nomieën, die in a, zijn de zwaar- en zich bij den sch overwinnen- ding. De antino- reld zelf liggen, nt zijn, worden ereld, het leven, e hoofdgroep, de eet, gerekend de delen. De werke- an onder het ge- Welnu, altijd en arde" gebonden. niet om onze delijk, voordeelig de waarde slechts lel van krachten, ver die waarden in de werkelijk- raakt uit oorzaak n het leven zijn, wil, op den koop antinomisch arden isoleeren, elk doorhakken- el; men kan in onder strijd, de en enkeling een onder de leugen zou ze bedoelen realiseren, heeft ersoon niet heeft

at nu de tweede: a het subject, rkeeren we onop- ische. Zoo zijn in an elkaar gebou- der elk oogenblik men in een ver- willen staat een ook in de karak- r aan. De existen- schen twee tegen- ik voor zich, zo- on brengen zou- len bestaansvorm- en komt daarom aanmerking. Men a. De tegenstellin- ook objectief op

iets gemeen. Ze rdoor brengen ze plooiing. Over het In zijn „Psycholo- hij, dat het lijden lbare, afzonderlijk n beweert hij, dat tieve gezichtspunt i elkaar onafschei- naar en men kan

de grenssituaties lde grenssituatie aties in zijn „Psy- vier: strijd, dood.

hij als „afzonder- , lijden, strijd en

et lijden meer al- toeval.

niet geheel helder itwerking van het n gewone situaties one situaties ver- daarentegen niet; r, waarin ze zich tief.

t, zoolang hij nog nog geen grens- dood alleen maar ctum in rekening ood vermijden wil, g niet gezien. Pas kwestie van onze entie in, en wordt ch (als dood van veldige macht, die rstaanbare kracht. n. Wel heb ik er- n. In mijn sterven ik ervaar hem mijn absolute niet- „Dasein", dat mij der is er eigenlijk

den zin van den venals Scheler het bekende sophisme er ben, is de dood ik er niet. Daarom o de wel bewezen bedrog. Maar deze el van stoïcijnsche

rust. Ze komt slechts op in en door het lijden. Slechts uit kracht van ons persoonlijk gemaakt zijn, ons existen- tiel verkeren onder zakelijke antinomieën, wordt zijns- zekerheid geschonken. Zoo pas komt de dood op zijn plaats te staan. Het bewustzijn, dat de dood tot het leven behoort, is niet weg te nemen. De dood wordt voleinding; vandaar, dat in het leven alles wat eenmaal bereikt is, voor ons als dood is. Niets, dat reeds tot zijn bestemming is gekomen, kan nog leven. In zooverre wij streven naar voleinding, streven wij naar het voltooid, en daarmee naar wat dood is, uit- gediend heeft. En wel is de werkelijke dood geweld- dadige onderbreking, een einde, en geen voleinding, de dood n.l. als beëindiging van het leven zelf; maar niettemin staat de existentie tot den dood in de zelfde verhouding als tot de vaste grens van de voor haar mogelijke voleinding. Het eigenlijkste leven is op den dood gericht. Hij mag niet worden gezien als iets vreemds. Ik moet op den dood afgaan, als op mijn grond. Dood is meer dan leven. Hij geeft ge- borgenheid. Hij is geen „feit" aan het eind, doch gaat voortdurend met mij mee, en verandert zich met mij. In de grenssituatie houdt de dood nimmer op, te zijn, en is hij opgenomen in de volle werkelijkheid der existentie.

✱

Reeds uit wat Jaspers hier omtrent den dood zegt, den dood als grenssituatie, niet als objectief factum, vloeit nu voort, dat hij bezwaren moet inhouden tegen de z.g. primitieve volkeren, die den dood door een boozen wil veroorzaakt en derhalve niet strikt on- vermijdelijk achten. Onder dit vormis valt natuurlijk ook het bijbelsche paradijs-verhaal. Eveneens moet hij bezwaren hebben tegen alle concretiseringen van de onsterfelijkheidsgedachte, die den dood als grens voor het beleven, de ervaring, opheffen, of den mensch na zijn sterven een eeuwig, zinnelijk, voorstelbaar leven in uitzicht stellen. Al dergelijke voorstellingen zijn z.l. hierom verwerpelijk, wijl ze den dood als grenssituatie opheffen, en het specifieke beleven, dat alleen maar uit die grenssituatie ontstaat, zelf onmogelijk maken.

Het bijbelsche gedachtenbeeld, ook inzake den dood, en het leven van den eersten mensch, ligt hiermee geoordeeld en voor Rom. 5:12 is nu geen plaats meer.

Dezelfde consequenties liggen ook in wat Jaspers zegt over het lijden als grenssituatie. Ook dat is in den oorsprong zelf besloten, ligt verankerd in het absolute, is een verschijningsvorm van het bestaan zelf. Daarom is ook alle lijden plaatsbepalend. De plaatsbepaling evenwel kan nimmer zonder weder- keerigheid zijn; het offer, de plaatsbepaling, komt nooit van één kant. Ook dat is weer een streep door het paradijsverhaal, gezien in parallelie met Rom. 5.

Het zelfde gebeurt weer, zakelijk gesproken, bij de behandeling van twee volgende grenssituaties, strijd en schuld. Van dood en lijden zijn deze te onderschei- den. Immers de grenssituaties van dood en lijden zijn gegeven zonder eenige medewerking mijnerzijds. Strijd en schuld daarentegen kunnen alleen daardoor grens- situaties worden, dat ik zelf ze door mijn mede- werking in het leven roep. Mijn eigen activi- teit schept ze. Op de vraag, of ze dan wel grenssitua- ties zijn, antwoordt Jaspers bevestigend. Immers, ik kan feitelijk niet zijn zonder ze te bewerken; ik kan me er nooit aan onttrekken. Reeds door het enkele feit van mijn bestaan werk ik aan hun tot-stand-komen mee.

De strijd, de worsteling, de wedkamp, de struggle for life, de „agoo", is er niet alleen op biologisch gebied en sociaal terrein, of in de evolutie van het geestes- leven, doch hij is er h.v. ook in het proces van de liefde. In de liefde hebben de menschen den moed over en weer zich zonder eenige reserve tot inzet van een kamp met onbekende uitkomst te stellen. Ze worden transparant, leggen alle mom af en komen zoo tot hun oorsprong terug. Ook de zelfontplooiing van den enkelen mensch is een vechten met zichzelf; een zichzelf, zóóals men is, disputabel stellen.

De grenssituatie van den strijd mag daarom niet worden opgeheven, ook niet door den eisch van het evangelie, dat men het kwade niet wederstaan zal. Ook al zou men terugkeeren tot de allerprimitiefste bestaansvormen, ook dan zou men nog dit niet-weder- staan nimmer mogelijk kunnen maken zonder de on- vermijdelijke consequentie van den ondergang van hen, die geen weerstand bieden. Er is dan ook geen sprake van, dat er ooit een eind-toestand komen kan, waarin de macht alleen maar van rechts verwerkelijk het vehikel zijn kan. Het werkelijke recht blijft een bloote idee, een waandenkbeeld. Het werke- lijke recht is nooit te verwezenlijken. Een definitieve toestand van rust in de menselijke samenleving is niet eens als mogelijkheid construeerbaar. De strijd blijft grenssituatie. Het klare of-óf, moet in com- promissen worden omgebogen. Het leven der zielen met elkander in grenzenloze harmonie des vredes is maar een abstracte grensvoorstelling. Ook de lief- de als durende toestand, kan in den tijd nimmer een rustig licht-uitstralen der zielen in elkander zijn. Want al kan zoo iets er zijn in een oogenblik, toch kan dat oogenblik zelf nimmer worden uitgebreid tot iets blijvends. Liefde is geen bezit, waarop te rekenen valt. Zulk een bezit zelf zou met de existentie ten eenenmale in strijd zijn.

Ook nu weer blijkt dit existentiebegrip in strijd met het geloof aan een historisch-continu paradijs, met zijn sociale rechtvaardigheid en liefde. Tevens is weer de mogelijkheid van een zondeval er door afgesneden.

K. S.

Handboek Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië.

Door de „Commissie voor het Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië" werd ons een exemplaar toegezonden van het Handboek 1937, met verzoek, de verschijning hiervan te willen aankondigen en te willen mededeelen, dat het verkrijgbaar is bij den heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Graven- hage, na storting of overschrijving van een bedrag van f 1.— op zijn postgirorekening 181667.

Het vorige jaar is in de pers deze gids voor het Gereformeerd kerkelijk leven in Indië aan een min of meer uitvoerige bespreking onderworpen.

Het resultaat daarvan is geweest, dat „een ongekend groot aantal exemplaren van het Handboek in Neder- land is verkocht." De Commissie is daarvoor zeer erken- telijk, en vraagt ook thans het Handboek in Nederland een zoo groot mogelijk bekendheid te helpen geven.

Van hoe groot belang is het niet, wanneer de Hol- landsche kerkeraden in staat zijn, aan de naar Indië vertrekkende leden alle noodige inlichtingen te verstrek- ken, namen en adressen mede te geven, Gereformeerde scholen aan te wijzen en de Indische Kerkeraden tijdig op de hoogte te brengen van de spoedige komst der leden, opdat onze Kerkeraden in staat zijn, hen te doen afhalen en met raad en daad bij te staan in deze voor een ieder aanvankelijk zoo vreemde wereld.

Speciaal voor de Gereformeerde Kerken in Nederland is weer een lijst opgenomen, waaruit ook voor de kleinste plaatsen in Indië blijkt, tot het ressort van welke Kerk zij behooren, zoodat iedere Kerkeraad in Nederland thans bij het gereedmaken van attestaties kan weten, welke Kerk ingevuld moet worden.

Moge deze aankondiging van het Indisch Handboek de belangstelling voor het gereformeerd kerkelijk leven in Nederlandsch-Indië bevorderen en onder Gods zegen medewerken tot de komst van Zijn Koninkrijk in deze landen. We hebben voor den ijver der werkers in Indië veel respect, verblijden ons over de waarschijnlijkheid, dat tegen enkele ons bezwarende invloeden medicijn ge- boden wordt, en willen daarom gaarne aan de Com- missie voor het Handboek 1937 (de heeren De P. Veen- hulzen, voorzitter en W. Peek, secretaris) dezen kleinen dienst bewijzen. Want inderdaad is er een groot belang mee gemoeid.

K. S.

De C.D.U. en de oefening der tucht.

Het Tweede Kamerlid van de C.D.U. blijft onvermoeld voortgaan zijn ontstemming te toonen in het officieel orgaan der Unie, over het besluit, dat door de Generale Synode der Geref. Kerken genomen werd inzake het lid zijn van deze organisatie. Uit het eerste artikel, dat over het rapport der Synode verscheen in „De Chris- ten-Democraat", hebben wij een en ander aangehaald. Het tweede artikel droeg tot opschrift: „Partijdig en lichtvaardig oordeel". In dat stuk wordt voornamelijk besproken, wat door de Synode in haar rapport gezegd wordt over de beginselverklaring van de C.D.U. Thans werd in het nummer van 17 April nogmaals een artikel gewijd aan het rapport, onder den titel: „De moeilij- kheid omzeild". Daarin wordt vol ergernis gesproken van het feit, dat de Synode zonder bijbrengen van argu- menten, in enkele volzinnen het anti-militarisme heeft afgewezen. Wij willen deze gansche bespreking van het eigenlijke rapport laten rusten.

Het is wel uitermate verdrietig en vermoeiend, tel- kens weer te moeten opmerken, dat men op zulk een spottende en minachtende manier durft te spreken over dit besluit der Generale Synode. Van eenig respect voor deze vergadering van onze kerken blijkt niets. Er wordt volmondig verklaard, dat men al zijn zelfbeheersching noodig heeft om het rapport rustig tot het einde toe te kunnen lezen, en dat de lezing er van niets dan ergernis geeft.

Aan het einde van dit laatste artikel komt echter een passage voor over de uitoefening van de tucht in ver- band met dit besluit. Waar ook dit gedeelte wemelt van onjuiste voorstellingen, is het misschien in het belang van den vrede, er een enkele opmerking tegen- over te plaatsen.

De heer Van Houten betoogt het volgende: „We zullen rustig afwachten. In vele plaatselijke kerken zal het rapport niet worden toegepast, in andere alleen tegen- over hen, die openlijk propaganda maken, in enkele misschien tegenover alle C.D.U.-leden der Geref. Kerk. Het lijkt ons niet onmogelijk, dat hier en daar een predikant de aandacht van eigen bedenklijke uitingen zal trachten af te leiden door een overdreven ijver te toonen voor de „zuiverheid der Kerk", volgens de richt- lijnen van de Synode van 1936".

Uit het slot van dit citaat volgt reeds met groote duidelijkheid, dat dit rapport geenszins in den geest der zachtmoedigheid, maar veeleer in een geprikkelde stem- ming ontvangen is. Het is niet prettig zich te moeten verweren tegen iemand, die zich aldus uitlaat over den moeizamen arbeid van vele predikanten om bij het licht van het Woord Gods de geesten te beproeven.

Als er gezegd wordt, dat in vele plaatselijke kerken dit rapport niet zal worden toegepast, kan dit juist zijn. De toepassing der kerkelijke tucht zal in sommige kerken achterwege kunnen blijven, om de eenvoudige reden, dat daar geen C.D.U.-ers zijn, of menschen, die de neiging er toe hebben. Er zijn nog tal van kerken waar de C.D.U. met haar propaganda geen vasten grond onder de voeten heeft kunnen krijgen. Maar overigens is deze uitslating, met zooveel vrijmoedigheid neer- geschreven, zonder meer, onjuist. Als het noodig mocht

(Zie vervolg op blz. 262.)

Stembus-varia.

Onlangs kreeg ik bezoek van een jeugdigen staatsman. Hij droeg een liberalen naam, maar daarover leed hij dagelijks smart. Om hem over dien naam te troosten, noemen zijn vrienden hem ook wel „de kleine Albarda". En Wijnkoop, die zeer menschlievend is, heeft hem eens met „Waarde Kameraad" aangesproken. Ik kreeg tranen in de oogen, toen ik dat hoorde, want ik ben een gevoelig mensch. Toen hij bij mij binnenkwam, zei ik uit louter menschlievendheid: „Dag, kameraad Albarda!" Maar de jeugdige staatsman nam mij dit niet in dank af. „Noem dien naam niet", zei hij brusk, „die gaat mij niet ver genoeg".

Ja, dat waren zijn eigen woorden, die gaat mij niet ver genoeg! Hij vroeg mij om abonné te wor- den op een zeker blad „De Strijder". Nu ben ik soms een beetje onnoozel, dat ben ik alleen als de menschen erg vriendelijk tegen mij zijn en ik heb gevraagd of dat blad „De Strijder" misschien het vakblad was voor de Marechaussee? Ik heb altijd wat voor het paardvolk gevoeld en ben de dappere ruiters van Bax nog niet vergeten, die eens onder de vanen van Maurits voor onze onafhanke- lijkheid en de vrijheid van religie hebben gestreden. Het scheen echter bestemd te zijn dat ik dezen jeugdigen staatsman moest grieven, want hij zuchtte bij mijn vraag: „O, Tolstoi!" Ik maakte daaruit op, dat de heer Tolstoi een overleden partijgenoot van mijn bezoeker was. Maar on- danks de droefheid, die ik hem aandeed, was hij bereid mij in te schrijven als partijgenoot. Iedere stem is er één, zei hij. Nu, dat vond ik erg aardig van hem! Dat zei ik ook in mijn onnoozelheid — want groote vriendelijkheid maakt mij altijd on- noozel. Ik zei: „Kameraad Albarda, ik begrijp dat als je alleen verstandige menschen in je partij opnam, het altijd wel een klein partijtje zou blij- ven!" Misschien had ik mij laten overhalen, maar mijn kameraad herinnerde zich dat hij naar een verlovingsmoest. De kleindochter van een zekeren Karl Marx zou ringen wisselen met den klein- zoon van Mijnheer Schaepman. Ik heb den heer Schaepman gekend en houd mij overtuigd, dat hij gezegd zou hebben: beter geen kleinzoon, dan zoo'n kleinzoon! En dat meisje van hem moet een zeer wispelturig kind wezen! Zij heeft veel geflirt in haar leven, maar nu schijnt zij onder dak te willen. Ik ken dat meisje zeer goed, want ik heb lang met haar op één plaats gewoond. Zij was geweldig bij de rede, maar het was soms wat moei- lijk den rechten zin van haar woorden te vinden. Ik heb wel hooren zeggen, dat zij erg uit-en-in- praatte en een zeer trouweloos hart had. Maar toen ik al vreesde voor het geluk van den bruide- gom, hoorde ik tot mijn blijdschap, dat hij op aanraden van oudere vrienden besloten had de verbintenis maar niet te laten doorgaan. In den nacht moet het spook van het Centrum hem ver- schenen zijn en dat heeft hem niet weinig van de verbintenis afschrikt.

Nauwelijks was ik door den eenen staatsman verlaten of nummer twee kwam mijn vertrek bin- nen. Hij stak zijn arm uit, ik was onzeker, of hij mij wilde omhelzen of een opstopper ver- koopen, maar het bleek, dat hij slechts de lucht wilde slaan. Daar had ik geen bezwaar tegen. Hij begon eerst met over zijn familie te praten. Die was heel oud, een zijner voorvaders was een priester van Wodan geweest en een ander lunchte dagelijks met menschen vleesch en gerstebier. Ik geloof het ook, want de kaken van dezen nanef waren nog buitengewoon ontwikkeld. Hij bleek ernstig bezwaar te hebben tegen Karel den Grooten, die de confessioneele scholen had ingevoerd, die moesten zoo gauw mogelijk weg en de jongens- en meisjesverenigingen eveneens. Het onderwijs moest vereenvoudigd worden en inplaats van den catechismus moest heilgymnastiek worden inge- voerd. Ook had hij een nieuwen Vader des Vader- lands ontdekt. Ik vroeg hem of hij wel eens van Daniël gehoord had. Die Daniël kon snedig met die groote mannen omspringen. Hij heeft eens tot Nebukadnezar, ook zoo'n groote leider, gezegd: o koning, leef in eeuwigheid, gij zult gras eten ge- lijk de ossen! Ik vond dat zeer treffend. Mijn be- zoeker kon er echter geen behagen in vinden en verdween om weldra gevolgd te worden door een socialist. Deze was zeer gezellig, hij floot als een lijster: O, dierbaar plekje grond, waar eens mijn wieg op stond, mijn vaderland! Zoo'n visite, daar kikker je nog eens van op! Om van een communist te zwijgen, die kwam mij vrijheid van godsdienst verzekeren als ik op Lou stemde.

Neen, daar is Colijn niets bij, die kan beter inpakken....

N. B.